

Datum: 2025-03-07
Ärendenummer: SLK-2024-01128
Handläggare: Charlotta Bjerhem
Telefon: 031-368 05 88

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
Diarienummer: U2024/02220

Göteborgs Stads yttrande över En ny lag om forskningsetiska krav på och etikprövning av forskning som avser människor (Ds 2024:21)

Göteborgs Stad har getts möjlighet att yttra sig över En ny lag om forskningsetiska krav på och etikprövning av forskning som avser människor (Ds 2024:21). Yttrandet har inte varit föremål för politisk behandling.

Göteborgs Stad ställer sig positiv till de förslag som lämnas i promemorian avseende lag om forskningsetiska krav på och etikprövning av forskning som avser människor. Staden bedömer att de lätnader som föreslås jämfört med nuvarande reglering underlättar administrationen kring forskningen. Ur ett kommunalt perspektiv finns det ständiga behov av forskning inom kommunens ansvarsområde som kan utgöra underlag för verksamhetsutveckling. Här kan bland annat nämnas de ökade krav som väntas på socialtjänsten att arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet i och med införandet av ny socialtjänstlag. Göteborgs Stad välkomnar därför en reglering som kan underlätta forskningsadministrationen och främja samverkan mellan forskning och praktik. Samtidigt är det viktigt att skyddsbehovet för de personer som utgör forskningsobjekt tillgodoses. Lätnaderna i promemorians förslags vägs upp med krav på forskningshuvudmannen avseende bland annat riktlinjer, utbildning, uppföljning och kontroll. Sammantaget bedömer Göteborgs Stad att skyddsbehovet för forskningspersonerna, även med de lätnader som föreslås, inte äventyras. Vidare är det positivt att forskningshuvudmannens ansvar tydliggörs.

Göteborgs Stad menar att dock att förslaget till hur begreppet forskning ska definieras är problematiskt och otydligt i en kommunal kontext. Enligt förslaget avses med forskning "vetenskapligt experimentellt eller teoretiskt arbete eller vetenskapliga studier genom observation, om arbetet eller studierna görs för att hämta in ny kunskap, och utvecklingsarbete på vetenskaplig grund, dock inte sådant arbete eller sådana studier som utförs endast inom ramen för högskoleutbildning på grundnivå eller på avancerad nivå". Kommunen bedriver bland annat verksamhet som faller under skollagen. Enligt denna lag ska all utbildning vila på vetenskaplig grund. I utbildningsväsendet finns ständig utveckling av verksamhet och undervisning inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. I Göteborgs Stad finns anställda personer med forskarutbildning som medverkar i skolans utvecklingsarbete på vetenskaplig grund. Definitionen av forskning innebär att det saknas en tydlig skiljelinje mellan när detta arbete bör ses som forskning eller annan utveckling av verksamheten. Det medför bland annat att det är oklart när de

som deltar i utvecklingsarbetet ska ses som elever eller som forskningspersoner. Förslaget till definition är samma som i nuvarande lag om etikprövning av forskning som avser människor. Problematiken är alltså inte ny, men det är en brist i utredningen och det aktuella lagförslaget att det inte föreslås något förtydligande av begreppet forskning. Det saknas också ibland tillräcklig vägledning om de gränsdragningsfrågor som kan uppstå när anställda hos kommunen medverkar i forskning som bedrivs i den egna verksamheten. Som ett ytterligare exempel på sådana gränsdragningsfrågor har Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen i Göteborgs Stad anställt egna forskare och doktorander som medverkar i olika forskningsprojekt där kommunen är delaktig. I detta fall har det uppstått frågor om medarbetarna, i sin roll som forskare inom en förvaltning med ansvar för socialtjänst samt hälso- och sjukvård, omfattas av rapporteringsskyldighet enligt regelverken om lex Sarah och lex Maria för information som framkommer i deras forskningsstudier.

Mot bakgrund av att det finns denna typ av otydligheter vad gäller kommunen som forskningsaktör finns det en risk för att det görs olika tolkningar av lagstiftningen liksom svårigheter i att bedöma vilka regelverk som ska tillämpas i olika situationer. Det kan, enligt Göteborgs Stad, vara en försvårande omständighet för kommunen att delta i olika forskningsprojekt.

Louise Odengard

Avdelningschef Beslutsunderlag och utredning

Stadsledningskontoret

Göteborg 2025-03-07